

Sofus Olsen, Froðbæ, 75 ár

Hendan grein kom ov seint til síðsta blað:

Hin 19. august var ein af okkara fremstu sjógarpum, **Sofus Olsen**, Sofus hjá Andriasi, sum hann vanligar verður nevndur, 75 ár; og víða kendur, gestfriur og vinsælur, sum hann alla sína tíð hevur verið, hevur mangur borið honum, góð eydnuyskir, ella stokkið inn á gólvið á hansara merkisdegi, at skifta orð við hin gamla garpin, tí sjáldsama væl dugir hann at greiða frá sínum mongu ferðum í mongum londum og um fleiri hæv, bæði við farmaskipum og fiskiskipum; tí hann hevur havt eyguni við sær og bitið merki í alt sjáldsamt og áhugavert á sínari longu livsleið, sum tann gløggi maður, hann er; og hann dugur at frambæra síni minni rámandi og myndaríkt. Munur er á: eg havi hitt menn, sum hava verið víða um; men teir hava einki vítað at siga frá sínum ferðum uttanlanda. Tað er, sum teir høvdu sovið ella gingið við fjøl fyri eyguni, og teirra sjónarringur er eins trugur, sum tá tey fóru heiman ífrá. Slíkir eru sum hin kúgvín, ið ferðaðist kring allan heimin; heimafturkomin visti hon bert at siga frá, hvussu nógv gras, ið var ymsa staðir; hon hevði ikki borið eyga við nakað annað.

Faðir Sofusar, Andriasi í Svinstiggi, var ættaður úr Dali men giftist til Froðbiar. Hann var tiltikin sum skilagóður og ágrýtin útróðramaður; hann var eisini millum teir fyrstu skipsfiskimennin her á landi. Av tí, at tað kanska er okkurt, sum kann nýtast til siglingarsøguna, sum Poul Nolsøe, skjalavórður, hevur í umblúna, skal her sigast eitt sindur um livikorini hjá teim fyrstu føroysku skipsfiskimennunum eftir frásøgn Sofusar, soleiðis sum hann hevur hoyrt faðir sín greiða frá:

Skiparin og einir fimm av manningini á summum av teimum fyrstu fiskiskipunum vóru danir; teir skuldu navigera og manøvrera, meðan føroyingarnir vóru veiðimenn og hægreddu veiðuna. Maturin var keksur og fiskur, dag um dag, og so tevatn og víðhvørt okkurt slag av feitti. Kjøt sá teir nokk av, men smakkðu tað ikki, tað ótu danirnir, sum fingtu tann matin umborð, sum teir vóru vanir við í Danmark. Koyggjurnar vóru ikki altíð tespuligar, ofta lak illa niður.

Flest allir føroyingarnir svóvu í undirkoyggjunum, sum vóru lagaligar at nýta enn yvirkoyggjurnar; teir bólaðust í lugarinum, meðan danir svóvu í kahúttini. Eina ferð, teir saltadu tá fiskin í smáar tunnur, læt skiparin yvirkoyggjurnar har frammi fylla við tunnum, og tað var ikki lítið av laka, ið lak niður yvir føroyingarnar í undirkoyggjunum, so teir høvdu mangan ónosigan karm, sum undir lógu. Men allir danskir skiparar vóru ikki sum hesin, onkrum gløggaði. Ein av teim bytti frá fyrsta degi allan mat javnt millum føroyingar og danir, ið við honum vóru. Teir vóru hin fyrsta túrin á Bankanum, og tá ið kjótið var uppi, sigldi skiparin aftur í havn. Komin í land, spyr reiðarin hann, hvi teir komu so skjótt inn aftur, og í góðum fiskiveðri. Skiparin svaraði, at tað var tí, at kjótið var uppi. Tað var skilaleysa lítið, ið komið var umborð til so nógvir menn, og nevndi hann talið. Tá spyr reiðarin bilsin, um hann hevði givið føroyingunum kjøt, tað skuldi hann ikki gera aftur, tí tað var bert ætlað til teir danir, sum við skipinum vóru. Tá var skiparin illur og svaraði aftur, at so leingi hann var skipari, skuldi eingin mismunur verða gjordur manningina millum; reiðarin mátti lúta, og føroyingarnir fingtu javnan verð við danir, meðan hesia skiparin var á hesum fari.

Dagin eftir, tá ið skiparin kemur úr landi og skal umborð, sær hann, at før-

oyingarnir, sum við honum vóru, lossaðu vóru úr einum farmaskipi, ið var komið niðuri ífrá. Hann spyr, hvat teir høvdu har at gera. Teir svaraðu, at reiðarin hevði sett teir til at lossa, tí, hevði hann sagt, teir áttu at gera alt arbeiði, hann setti teir til, fyrri einki, so leingi teir vóru mynstraðir við skipi hansara. Skiparin varð í óðini og bað teir koma umborð við sær beinanvegin, tí meðan teir vóru við sær, skuldu teir gera eftir sínum boðum, og reiðarin hevði einki ráð á teimum. Og manningin fylgdi honum umborð, og reiðarin mátti aftur lúta. Men hesin skipari var bert hin eina svalan, ið einki summur ger; men hann og líkar fingtu íð fólkið til at hugsa um mannaminin, ið reiðararnir gjørdur, og henda hugsjón var fræið, sum kravið um sámulig livikor gróði upp av. Hesin skipari varð ikki gamalur í garði hjá hesum reiðara, og alt kom at ganga aftur í teirri gomlu skori sum áður í langar tíðir.

Henda frásøgn er bert lítið domi um, hvussu væl Sofus dugdi at leggja sær í minni, bíta merki í, og greiða frá tí, sum áhugavert er.

Sofus er giftur við Elisabeth í Skopun, sum hon vanligar verður nevnd. Hon er av vitugastu og best upplýstu kvinnum og eins og Sofus skemtingarsom sum ein ungdomur, hóast hon er eldri enn hann.

At koma inn til Sofus og Elisabeth er hugnaligt; ein kennur seg beinanvegin sum heima, so hjartaliga blið, skemtingarsom og dæmlið sum tey bæði eru.

Tey eiga eina dóttir, ið er uttanlands, og synirnar Hjalmar og Kristin, ið á einhvønn hátt bregða til tey gomlu; gløggir og dugnaligir, stakgóðir sjómenn og motormenn eins og faðir teirra.

Elisabeth og Sofus, eg skal her bera tykkum mína bestu tøkk fyrri alt, síðan eg fekk tykkum at kenna. Og eg ynski, at tit liva væl við heilstøni mong ár enn.

Pól F.

Valið

Tað skerst ikki burt, at frágreiðingin frá lógmanni gav eina so dapra mynd av landsins støðu, at eingin politikari av stjórnaflaknum kann víga sær at stiga fram fyri veljarafjöldina og tolka hana at vera annað enn tað, hon er — stórliga miseyndað stjórnaverk! Skipaflotin minnkaði í stórt mál, stórt hall í handilsviðurskiptum landsins. Samstundis er skattur og tollur munandi vaksin. Fíggjarlógin bølgnar upp ár eftir ár, og er nú lóksins upp ímóti 16 mill.

Og ikki at gloyma sjómarskuld, ein hin mest tyðandi tættur av øllum — og hvussu hava teir misrøkt hetta mál!

Ja, frægari kundi landsins støða verið enn hon er, tí líkindini hava teir havt tey bestu hesi 8 árin. Hættisligari kann koma tíð bliða, og hvussu kemur at siggja út, um somu dökku harrar sleppa fram at aftur. Leiðin er einans ein, um fólkinum skal verða liv lagað á hesum korgu klettum. Hvør leiðin er, kann væl eingin veljari vera íiva um. Leiðin er javnaðarmannaleiðin, flokkurin, sum berist fyrri góðum liviskorum vinnuliga sosialt og mentunarlaga, er javnaðarflokkurin.

D. J. Sørensen.

Úr Hvalbæ

Síðari seinasta tíðindabrev er lítið hoyggi fingið til vega, tá tað bert hevur verið onkur lóta. Leygardagin var heilt góður terri, men sólin kom ikki fættliga fram fyri enn eftir midnát, og var av suðri, at hoyggi lá ikki á tí hoga bonum, uttan gras. Í dag er aftur so myrkt í mjørka, at tað einki meir enn sæst at ganga, so at hoyggjanin visir seg at bliða drúgv.

Natalikindi eru heldur eingi, so menn fáa ikki rættliga stóran fong, sum tað visir seg. Enn eru tí nakrir dagar eftir at sigla, og siglt verður, tá tað er so fræg lóta.

Í dag er »Blikure« her við propfarmi til kolanámin. Tíverri kundi hann ikki leggja at bryggju; men av tí, at umskipað varð bæði í »Skarvasteine« og »Røke« kom tað at ganga skjótari enn annars væntað.

Tekniski skúlin í Tórshavn

Kvøldskúlin byrjar 1. oktober. Næmingar í metallfakunum mega venda sær til skúlans hin 16., næmingar í træsmíðafakunum hin 17., seymirskir og hárgreiðslunæmingar hin 18., bakarar, prentarar og onnur fak hin 19. í hs.

Skúlapeningurin 90,00 verður goldin samstundis.

Dagskúlin byrjar 3. november. Gjallari frágreiðing fæst við at snúgvá sær til

Johan Ziska.

GRÓT OG SKERVUR

Óll, ið vilja keypa skerv ella grót, eiga at venda sær til kommunukantórið.

Grót og skervur megu verða goldin fyrst, áðrenn tey verða heimtað.

Bilstjórar verða ámintir, at teir ikki kunnu heimta grót ella skerv uttan við einum lími av vegnevndini ella einum umboðsmanni fyrri kommununa.

FROÐBIAR SÓKNAR KOMMUNA

Uppískoytisprógv til setuskiparar

Um nóg nógvir tekna seg, tætlast skeið byrjað 15. oktober.

Klakksvíkar Sjómannsskúli

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆROSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn

UNDIR ÓLØGUM

Undir óløgum brýtum arbeidararorslan seg fram!

Og oløgin harðna í hvørjum, sum fylkingin mennist.

Hetta hevur arbeidarastutturin á Tvøroyri til fullnað sannað.

Nú, tá ið menn frá teirri »borgarligu« síðuni — hadani øll hugsandi andstøða er synd móti arbeidara framtøku — eru farnir at kasta arbeidarafjöldini hennara fyrirkur fyrri, halda vit tað vera beint at taka fram aftur í ljósið nakrar av virkisroyndum hjá arbeidarum í Froðbiar sókn.

Her verður fyrst at greiða frá:

ISVIRKISROYNDIN

Kring megnarfelagið J. Mortensen og eftirmenn og nokur fá onnur handelsvirki vaks Tvøroyri til hovuðsvirkisplassið í Føroyum.

Men hóttafall kom so á. Tey smáu skipsvirkini fóru, og hini smærre handelsvirkini vóru lostað.

Hetta hendi undir kreppuáganginum aftaná fyrsta verðaldarbardaga 1914—1918.

Tvøroyri, sum ikki hevði kent arbeidsloysi, fór at merkja tað í stórum. Arbeidsloysi er tekin uppá vikanandi kraft hjá teimum, sum virkini eiga, men rinur fyrst og harðast at arbeidsmannafjöldini.

Krøystir av sviðanum av arbeidsloysinum vóru arbeidararnir trýstir at royna nakað sjálvir, royna at fáa virkir sett á stovn aftur teimum, sum vóru, virkir, ið kundu bota uppá arbeidsloysið.

Við nokrum fáum túsundkrónum tókum for arbeidsmannafelagið Fylking undir at fáa í lag eitt nútímans is- og frystivirk.

Hetta eydnaðist við hjálp frá donsku ríkisstjórnini og øðrum góðum donsk-

um kreftum, ið høvdu vælvið fyrri menning av arbeidararorsluni, fyrri frígering og framburði.

Í samband við isvirkinum eydnaðist at fáa fiskimonnum nakrar 50—60 tons linu- og snurruváðsbátar, hóast teir áttu at kalla ongan pening sjálvir. Eitt storfingdi tiltak.

Meðan is- og agnframlæislan var sera góð forrættning, ið gav isvirkinum stórt yvirskot, kom solan av frysta fiskinum fyrri óhappið at verða rakt av kreppuni, ið rendi Tvøroyri fíggjarliga um koll. Frystiskasalan kom at geva tap. Men vinningurin uppá isin og agnsildina vígaði upp ímóti. Tað, sum fall meirari, var fiskaloysið hjá isvirkisbátunum, ið royndu við linu — tað fall tá við nokrum fiskaloysisárum undir Føroyum. Tá ið isvirkið finansieraði hesar bátar, kom hallið hjá teimum at niva tað ógvuliga nógv.

Solan av frystum fiski kravdi serligt far at flyta ta frystu fiskavøruna við.

Hesum trupulleikunum eydnaðist tað arbeidarunum eisini at vinna á.

Aftur við hjálp frá donsku ríkisstjórnini og góðum privatum donskum kreftum fingtu teir bygt hett stásiliga frystiskipið »STJÓRUNG«, eitt edligt skip, ið t.d. bratar vóru heilt hugtíknir av, og sum teir sögdu, at teir ikki áttu mál til tá í Bretlandi.

Í frágreiðinginini um, hvussu arbeidararnir fingtu is- og frystivirk, tað stásiliga frystiskipið og teir mongu isvirkisbátarnar eru trý navn, sum fram um nokur onnur ikki eiga at verða gloymd: tað eru státsministari Th. Stauning, generalkonsul V. Thygesen og fiskaridirektur Mortensen. Teimum skyldar arbeidarastutturin á Tvøroyri almikla tøkk.

(Framhald.)